

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

GI_V_FIL_0_16222

**300ο
ΟΜΑΔΑ Α****ΘΕΜΑ Α1**

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

(μονάδες 10)

1. Ο Πλάτων υποστήριξε ότι οι Ιδέες είναι πράγματα υπαρκτά, ανεξάρτητα από τον αισθητό κόσμο, αιώνια και αμετάβλητα. Η θεωρία του αυτή ονομάζεται δυϊσμός.

1. Σωστό.

2. Η πίστη σε ορισμένες αξίες όπως η κοινή ευημερία, η δικαιοσύνη και ο σεβασμός στα δικαιώματα των άλλων δεν είναι δυνατό να απουσιάζει από καμία επαρκή αντίληψη ηθικής συμπεριφοράς.

2. Σωστό.

3. Κατά τον Χομπς ο μόνος τρόπος για να επικρατήσει κοινωνική ηρεμία είναι η κατάλυση κάθε είδους εξουσίας και η δημιουργία μιας αταξικής κοινωνίας.

3. Λάθος.

4. Αν οι ενέργειές μας καθορίζονται από δυνάμεις που δεν μπορούμε να ελέγξουμε, τότε δεν διαθέτουμε περιθώρια προσωπικής ελευθερίας και η συμπεριφορά μας είναι αναπόδραστα καθορισμένη.

4. Σωστό.

5. Το ερώτημα για το νόημα των λέξεων έχει απαντηθεί επαρκώς στον αιώνα που πέρασε από τη φιλοσοφία της γλώσσας.

5. Λάθος.

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: φυσικαλισμός (θεωρία ταυτότητας), σκεπτικισμός, γενική βούληση.

(μονάδες 15)

Φυσικαλισμός (θεωρία ταυτότητας) = αποτελεί την πιο ακραία μορφή υλισμού. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, ο εγκέφαλός μας είναι μια μηχανή που αποτελείται από νευρώνες. Κάθε ερέθισμα του εσωτερικού ή εξωτερικού κόσμου ερεθίζει τους αντίστοιχους νευρώνες και παράγει τα αισθήματα, τα συναισθήματα και τις σκέψεις.

Σκεπτικισμός = μια θεωρία την οποία έχουν αναπτύξει ορισμένοι φιλόσοφοι (σκεπτικιστές ή σκεπτικοί). Η θεωρία αυτή βασίζεται στην αμφιβολία για το αν μπορούμε να είμαστε βέβαιοι ότι γνωρίζουμε πραγματικά πώς είναι ο κόσμος που μας περιβάλλει και ότι δεν παρασυρόμαστε να σχηματίσουμε κάποια ψευδή αντίληψη γι' αυτόν από το πώς μας φαίνεται να είναι. Δηλαδή δεν υπάρχουν ασφαλή κριτήρια για να κρίνουμε ποιες εντυπώσεις και ποιες κρίσεις μας θα πρέπει να εμπιστευόμαστε.

Γενική βούληση = η βούληση, η συναίνεση της πλειοψηφίας των πολιτών, η έννοια της κοινής συναίνεσης ή συναπόφασης των πολιτών.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Να παρουσιάσετε σύντομα τη θεωρία της διπλής όψης που διατύπωσε ο Σπινόζα.

(μονάδες 12)

Σύμφωνα με τη θεωρία του Ολλανδού φιλόσοφου Σπινόζα, υπάρχει μόνο μια φυσική οντότητα, η οποία έχει δύο διαφορετικές, αναπόσπαστα συνδεδεμένες όψεις – εκδηλώσεις, τις πνευματικές και τις υλικές. Οι δύο αυτές οντότητες είναι ισοδύναμες, καμία δεν έχει οντολογική προτεραιότητα και αποτελούν όψεις ενός εναίου πράγματος, του οποίου η μια όψη αντιστοιχεί απόλυτα στην άλλη και δεν μπορεί να υπάρξει από μόνη της. Κάθε ανθρώπινο ον είναι συγχρόνως σώμα και πνεύμα, έχει φυσική ή υλική βάση και ουσία. Έχει έκταση και κίνηση ως σώμα και ταυτόχρονα νόηση/ σκέψη ως πνεύμα. Η νοητική διάσταση του ανθρώπου δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς τη σωματική. Την παραπάνω θεωρία της διπλής όψεως ή των δύο όψεων που διατύπωσε ο Σπινόζα, ακολουθούν και ορισμένοι φιλόσοφοι με υλιστική διάθεση.

2β. Ποιες αδυναμίες για την αστική φιλελεύθερη δημοκρατία υποδηλώνει η αναφορά του Μαρξ «από τον καθένα ανάλογα με τις ικανότητές του, στον καθένα ανάλογα με τις ανάγκες του»;

(μονάδες 13)

Ο Μαρξ οραματιζόταν μια ειρηνική, αταξική κοινωνία χωρίς κράτος, όπου η δικαιοσύνη θα πραγματώνεται με την εφαρμογή της αρχής «από τον καθένα ανάλογα με τις ικανότητές του, στον καθένα ανάλογα με τις ανάγκες του». Στην

εποχή μας, θεωρητικοί του μαρξισμού πιστεύουν πως το όραμα αυτό του Μαρξ μπορεί και πρέπει να επιδιωχθεί σε σημαντικό βαθμό μέσα στο πλαίσιο της λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος. Ωστόσο, η φιλελεύθερη δημοκρατία παρουσιάζει σημαντικές αδυναμίες που καθιστούν αδύνατη την εφαρμογή της αρχής του Μαρξ. Η δυσκολία του περιορισμού μορφών ανισότητας και του ατομικισμού, η αδυναμία αποτελεσματικής διασφάλισης των δικαιωμάτων όλων των πολιτών και η ανεπαρκής αντίσταση στη δημαγωγία κάποιων πολιτικών ηγετών είναι μερικές από τις αδυναμίες που παρουσιάζει η φιλελεύθερη δημοκρατία.

Επιμέλεια: Κατερίνα Μητσοπούλου